

سازمان حفاظت محیط زیست

سازمان شهرداریها و دهیاریهای کشور

شنبه‌های آموزشی

۷ خرداد ماه ۱۴۰۱

28 May 2022

۲۶ شوال ۱۴۴۳

ویژه کارکنان شهرداری ها و دهیاری‌ها و شوراهای اسلامی و روستا

آموزه‌های مدیریت محیط زیست

شماره ۷۴

❖ تولید گردوغبار در فرسایش سرزمین

فرسایش‌پذیری سرزمین و باد سطحی مهم‌ترین عوامل مؤثر بر فعال‌سازی کانون‌های گردوغبار به شمار می‌روند و علاوه بر آن، میزان پوشش سطحی، رطوبت خاک و بافت خاک نیز از دیگر عوامل مؤثر گرد و غبار هستند. تغییرات اقلیمی با ایجاد خشکسالی و بیابان‌زایی یکی از موارد مهمی است که سبب افزایش خطر فرسایش بادی و توفان‌های گردوغبار می‌شود و در واقع منشاء ایجاد گردوغبار می‌تواند در داخل کشور و یا خارج از مرزها باشد. یکی از کانون‌های تولید و انتشار گردوغبار در داخل کشور، پدیده بادی محلی - فصلی ۱۲۰ روزه در استان‌های جنوب شرق ایران (از جمله استان سیستان و بلوچستان) و دامنه‌های کوه‌های استان‌های خراسان جنوبی، خراسان رضوی و وجود دو کویر بزرگ در ایران (حاشیه استان‌های کرمان و یزد) و اراضی بیابانی در جنوب و جنوب غرب است. در ضمن فعالیت‌های عمرانی در سطح شهر (ساخت و ساز، تسطیح، گودبرداری و خاک‌ریزی) و عدم تامین حبابه تالاب‌ها و خشکسالی و بیابان‌زایی‌های پس از آن نیز از جمله کانون‌های محلی تولید و انتشار گرد و غبار در سطح شهرها هستند. برای کنترل فرسایش بادی می‌توان از طریق کم کردن سرعت باد و ممانعت از رسیدن به حد آستانه فرسایش با استفاده از انواع بادشکن‌ها و مقاوم سازی سطح خاک در معرض فرسایش نسبت به فرسایش بادی با استفاده از انواع مالچ‌ها و پوشش‌های خاک، اقدام کرد. توفان‌های ماسه‌ای عمدتاً ذرات با قطر ۰/۱۵ تا ۰/۲۰ میلی‌متر را تا ارتفاع ۱۵ متر جابجا می‌کنند. همچنین ریزگرد پدیده‌ای اتمسفری و مجموعه‌ای از گرد و غبار، دود و دیگر ذره‌های خشک معلق در هوا است که باعث کدر شدن آسمان می‌شود. پدیده ریزگرد مختص یک منطقه خاص در جهان نیست و در نقاط مختلف نمونه‌های متعدد آن مشاهده می‌شود. فعالیت‌های سدسازی و در پی آن خشک شدن تالاب‌های پایین‌دست، پررنگ‌ترین نقش را در تقویت منابع ریزگردها دارد و استفاده از منابع طبیعی خارج از توان محیط زیست، باعث آسیب به محیط زیست، ایجاد گردوغبار و عوارض تهدید سلامت ناشی از آن می‌شود.

باید توجه داشت:

که امرار معاش از منابع طبیعی وقتی می‌تواند اصولی باشد که زمان تجدید قوا به طبیعت داده شود.

safta.imo.org.ir